Του Φοίβου Ανωγειανάκη

Εμίλ Ταμπάκοφ: Ευτυχής μετάκληση

Να και μια συναυλία που κάτι άφησε να θυμόμαστε όταν τέλειωσε, φεύγοντας για τα σπίτια μας. Πρόκειται για τον Βούλγαρο μαέστρο Εμίλ Ταμπάκοφ που διηύθυνε τη συμφωνική της Δευτέρας. Άγνωστος στο κοινό μας, νέος στα χρόνια (γεν. 1947) και σήμερα μαέστρος της Φιλαρμονικής της Σόφιας, απλός, αλλά με τον αέρα διευθυντή ορχήστρας που έχει ήδη διευθύνει όχι σε λίγα μέρη, κατάκτησε γρήγορα το κοινό της Αθήνας.

Σ' αυτό βοήθησε βέβαια η εκτέλεση, ιδιαίτερα του τελευταίου έργου. Ακόμα όμως και η επιλογή του προγράμματος, «επαναστατικού» θα υποστηρίζαμε, για μαέστρο από τις Ανατολικές χώρες, που έχουν συνηθίσει «εκ Διός άρξασθαι» τα προγράμματά τους στις συναυλίες τους στο εξωτερικό — ήγουν τις συμφωνικές του Τσαϊκόφσκι.

Στο πρόγραμμα λοιπόν του Ταμπάκοφ, ένα έργο του Βούλγαρου συνθέτη Γκεόργκι Μίντσεφ (1939), ο «Συμφωνικός Πρόλογος» (1980) για ορχήστρα, η «Σκωτική Φαντασία» έργο 46, του Μαξ Μπρουχ (1838-1920) για βιολί με ορχήστρα και άρπα (1879/80) και η «Συμφωνική εικόνα» από την όπερα του Γκέρσουϊν (1898-1937), «Πόργκυ και Μπες» (ενορχήστρωση Ρ.Ρ. Μπένετ). Κι είναι αλήθεια κρίμα γιατί στη θέση του βουλγαρικού έργου δόθηκε η «Τραγική εισαγωγή» του Μπραμς. Δεν παίχθηκε γιατί δεν «έβγαινε» με τις δοκιμές που είχαν οι μουσικοί μας. Χαμένη ευκαιρία να γνωρίσουμε ένα έργο νεοτέρων τάσεων. Και μάλιστα από συνθέτη Ανατολικών χωρών, όπου η μουσική αισθητική ακολουθεί όπως είναι γνωστό εντελώς διαφορετικό δρόμο από αυτόν της μεταπολεμικής Δύσης (ατονισμός, δωδεκάφωνο σύστημα, σειραϊσμός κ.λπ.).

Η εκτέλεση, διστακτική αρχικά στην έκφραση και μαζί με κάποιες ταλαντεύσεις στην ηχητική ισορροπία, βρήκε τελικά το δρόμο της στην «Τραγική» του Μπραμς. Ακόμα καλύτερη ήταν η Ορχήστρα στη «Φαντασία» του Μπρουχ (συνοδεία και διάλογος με το σολίστα). Δεν μπορούμε όμως να πούμε το ίδιο και για τον σολίστα.

Ο Βούλγαρος βιολιστής Βαλεντίν Στεφάνοφ (γεν. 1948) είναι φανερό ότι έχει περάσει πολύ καλές σπουδές. Για την επιλογή ενός έργου τόσο ξεπερασμένου πια για τη ρομαντική γλυκερότητα της μελωδίας του δεν έχουμε να πούμε τίποτα. Όπου μας βρίσκει αντίθετους ο κ. Στεφάνοφ είναι η εκτέλεση. Μελίρρητες σελίδες, όπως αυτές της «Φαντασίας» του Μπρουχ — έργου χωρίς μουσικό ενδιαφέρον — αποζητούν λιτότερη έκφραση, «κλασικότερο» θα λέγαμε παίξιμο και προπαντός αυστηρότερη τονική ακρίβεια. Τόσο στο Σκέρτσο όσο και στο Φινάλε, στα δυο δηλαδή μέρη με δύσκολα τεχνικά περάσματα, τα τονικά ολισθήματα ήταν οδυνηρά· και δεν ήταν λίγα, δυστυχώς.

Η εκτέλεση του Γκέρσουϊν ήταν μια σπάνια έκπληξη. Για άλλη μια φορά είδαμε τι μπορούν να μας δώσουν οι μουσικοί της «Κρατικής», όταν ο επικεφαλής μαέστρος ξέρει τι «θέλει», αλλά και «μπορεί» να αποκτήσει αυτό που θέλει από τους συνεργάτες του μουσικούς. Η διεύθυνση του Εμίλ Ταμπάκοφ ανέδειξε τον Βούλγαρο καλλιτέχνη μαέστρο κλάσεως. Η τέλεια κινησιολογία του δεν έπεισε απλώς, παρέσυρε, ενθουσίασε τα μέλη της ορχήστρας, χαρίζοντάς μας ένα όργιο ρυθμών, ορχηστρικών χρωμάτων και εντυπωσιακών αντιθέσεων δυναμικής, που είχαμε καιρό να ακούσουμε από την Κ.Ο.Α. («Παλλάς» 15.12.86).

Και πάλι Λιστ

Με το ρεσιτάλ του Άρη Γαρουφαλή, αποκλειστικά με έργα Λιστ — μνήμη για τα εκατό χρόνια από το θάνατο του συνθέτη — κλείνει, ελπίζουμε, ο κύκλος της «λιστομανίας» που χαρακτήρισε φέτος τους πιανίστες μας.

Η φετινή πλούσια συγκομιδή εκτελέσεων έργων του, μας έδωσε την ευκαιρία να εκτιμήσουμε κατά πόσον άλλαξε ή όχι η θέση του σημερινού ακροατή απέναντι στη μουσική αισθητική του συνθέτη. Τόσο εδώ — ιδιαίτερα μάλιστα στη χώρα μας — όσο και στα μεγάλα μουσικά κέντρα το στίγμα της μουσικής του παραμένει το ίδιο: μεγάλος πάντα δημιουργός για ό,τι πρόστεσε στην τεχνική και «αισθητική» του πιάνου. Ενώ, παράλληλα, ο σημερινός ακροατής δε δέχεται πια, άνετα, ολόκληρο ρεσιτάλ αποκλειστικά με έργα του, όπως, αντίθετα, ακούει ευχαρίστως ρεσιτάλ αποκλειστικά με έργα π.χ. Σούμπερτ ή Σοπέν, Μπετόβεν κ.λπ.

Ο Λιστ στην Ελλάδα — ακόμα και αλλού, αλλά σε πολύ μικρότερη κλίμακα — παραμένει, στο βάθος, πάντα μια ευκαιρία προβολής πιανιστικής τεχνικής, στοιχείο ανέκαθεν εντυπωσιακό.

Το ίδιο στοιχείο υπογράμμισε και ο Άρης Γαρουφαλής. Ο συνθέτης όμως έχει και **τραγούδι**, πολύ **τραγούδι**, που μάταια αποζητούσαμε σ' όλο το πρώτο μέρος του προγράμματος. Λιγοστό πάντα στο παίξιμό του, ως έκφραση και πιανιστικό χρώμα, η έλλειψη αυτή άφησε ακόμα περισσότερο εκτεθειμένα τα καθαρά τεχνικά μέρη, που έφευγαν το ένα μετά το άλλο αδιάφορα, κατακερματισμένα χωρίς ν' αφήνουν τίποτα πίσω τους· όπως ταγιορταστικά πυροτεχνήματα σε επίσημη κοσμική συγκέντρωση («Ινστιτούτο Γκαίτε», 16.12.86).

Υ.Γ. Συνηγορούμε κι εμείς, μαζί με τους ακροατές που διαμαρτυρήθηκαν για τις κάμερες και τους βάρβαρους για την όραση των ακροατών προβολείς της τηλεόρασης. Το «Γκαίτε» — σοβαρό έως σήμερα στην οργάνωση των εκδηλώσεών του — οφείλει να ασχοληθεί για να μην επαναληφθεί το ίδιο στο μέλλον. Η σκηνή του «Γκαίτε» προσφέρεται για τηλεόραση, αλλά **έπειτα από μελέτη** και ποτέ σε βάρος των ακροατών.

Χριστούγεννα στο «Βρετανικό Συμβούλιο»

Χαρά και πολύτιμη «χαλάρωση» για την ταλαιπωρημένη ακοή μας το μαλακό τραγούδι των «Τραγουδιστών της Αθήνας», μέλη κυρίως από τις δυο κοινότητες της πρωτεύουσας, την αγγλική και την αμερικανική.

Οι ύμνοι και τα χριστουγεννιάτικα κάρολ που τραγούδησαν — ανώνυμων και επώνυμων συνθετών, 14ος-19ος αι. — με ωραία άρθρωση, σε αυστηρό παραδοσιακό ύφος, αλλά και σε κλίμα ευφρόσυνης οικειότητας θα τα θυμόμαστε για πολύ καιρό («Βρετανικό Συμβούλιο», 17.12.86).